

Laisvojo pasaulio organizacija

Sakoma, kad Londono konferencija Vakarai siekė atgauti iniciatyvą šaltajame kare, kurią jau nuo pat jo pradžios savo rankose turi sovietai. Achesonas išskrisdamas į Europą pareiškė: „Laisvieji viso pasaulio žmonės ir tautos ateinančiais metais susidurs su vis sunkesniais bandymais. Vakarų tautos turi sutelkti visas savo jėgas, kad pasipriešint pasauliniam komunizmui. Mes Londone bandysime galimai greičiau sumobilizuoti laisvojo pasaulio moralines ir materialines jėgas. Šitas pasaulis turi dar daug didelių, neišnaudotų galimybių. Mes turime tuos rezervus išnaudoti. Mes tai turėtumėm daryti ir tuo atveju, jei komunizmo visai nebūtų.“

Turbūt visoje Europoje ir Amerikoje nėra galvojančio žmogaus, kuris nesutiktų po tais žodžiais besąlyginai pasirašyti. Deja, jie yra tokio bendro pobūdžio, kad sunku suvokti, kaip juos pavertus kūnu.

Sveicarių DIE WELTWOCHER prieš konferenciją rašė, kad paskutiniojo laiku JAV politika turėjo tą silpną pusę, kad ji visados buvo vedama geros valios, tačiau dažnai buvo taip neiški, kad jų sąjungininkai negalėjo jaustis pakankamai saugiai.

Amerikiečiai neturėjo aiškios Kinijos politikos. Jų politika Europoje irgi buvo neiški. Tiesa, jie savo duosnia pagalbą ranka išgelbėjo Europą nuo bado ir chaoso, tačiau jie nesugebėjo įkvepti europiečiams pasitikėjimo savimi.

Ir jei Vakarų padėtis toli gražu nėra beviltiška, tai tik dėlto, kad ir Maskvoje įvyksta nemažesnis sąmyšis, kaip Washingtono. Delto sąmyšio, nežinojimo ką daryti, Maskva prarado Jugoslaviją, dėl jo kovos Graikijoje pasibaigė ne tik Markoso pralaimėjimu, bet ir Rusijos orumo sunaikinimu.

Nemažiau prieštaravimų yra ir rusų Vokietijos politikoje. Iš vienos pusės daroma viskas, kad laimėjus vokiečių simpatijas. Rytų zonos prezidentas Pieckas iškilmingam pobūvyje sodinamas Stalino kairėje pusėje, tuo tarpu kai dešinėje atsėdė Maocetungas. Stengiamasi patraukti vokiečių intelektualų simpatijas, globojami būvė naciai. Ir tuo pačiu laiku skelbiama kova Vokietijos protestantų bažnyčiai, kuri rodė tam tikro palinkimo bendravimui su komunizmu, pranešama, kad visi belaisviai jau paleisti, tuo tarpu kai aiškiai žinoma, jog jų šimtai tūkstančių dar pasiliko sovietų vergų stovyklose.

Konferencijos komunikatai

Iniciatyvai šaltajame kare perimti ministrai buvo paskyrę tris dienas. NEW YORK TIMES diplomatinis korespondentas prieš konferenciją samprotavo, kad tiek laiko reikia tik konferencijos darbotvarkės rimtom studijom... Tačiau ministrai savo planą išpildė ir šeštadienio vakarė paskelbė tris komunikatus: 1. apie konferencijos eigą, 2. apie reikalą padėti europiečiams išemigruoti ir 3. apie Vokietijos politiką.

Pirmame komunikate, ministrai sakosi ap-

Rinkimai Turkijoje

Ankara (BBC). Pereitą sekmadienį įvyksiose seimo rinkimuose laimėjo opozicinė demokratų partija, dar negalutiniais daviniais laimėjusi 487 seimo atstovų vietų. Nuo 1923 m. kraštą valdė Kemal Pašos įsteigta respublikinė liaudies partija. Pirmieji demokratiniai rinkimai Turkijoje įvyko 1946 m. Juos laimėjo liaudies partija, o nuo jos atskilusią demokratų partiją, kuriai vadovauja buv. ministras pirmininkas Celal Bayar surinko paliginį nedaug balsų. Per paskutinius metus demokratų partija smarkiai sustiprėjo. Abi partijos yra vienodų pažiūrų užsienio politikoje ir vidaus reikaluose jos nežymiai skiriasi. Demokratai yra daugiau liberalinių pažiūrų, liaudies partija, kurią sudaro daugiausiai valdininkai, buvo valdžios autoriteto visose gyvenimo srityse šalininkė. Naujasis seimas susirinks pirmadienį, tada bus sudaryta ir nauja vyriausybė bei išrinktas prezidentas.

150.000 DP New Yorke

New Yorkas (USIS). Kariuomenės dūdų orkestras, DP komisijos pirmininkas Ugo Carusi ir visa eilė valstybės ir miesto valdininkų šio tiko 12 metų latvių Dace Epermanis, kurie su savo tėvais ir broliu pirmadienį atplaukė į New Yorką. Mat, ji buvo 150.000 DP pagal DP įstatymą atvyksta į JAV. Ji atvyko laivu „General Ballou“, kuris atvežė 1.272 DP. Viso dabar į JAV įvažiuo 150.886 DP.

tarę įvairių pasaulio dalių, kuriose jų atstovaujama valstybių interesams gresia pavojai, problemas. Svarbiausias pasitarimų tikslas buvęs noras išvengti naujo karo ir sudaryti sąlygas pastoviai taikai. Tam tikslui visos trys valstybės sutarė sujungti savo jėgas. Toliau konstatuojama, kad laisvasis pasaulis savo dispozicijoje turi didesnę žmonių pramonės ir techninių priemonių dalį. Laisvojo pasaulio stiprybė niekada nebus panaudota agresijai. Ministeriai tai konstatuoja, turėdami galvoje vienintelės militaristinės ir agresyvės valstybės (Tarybų Sąjungos vardas tiesiogiai nebuvo minimas) melo kampaniją.

Ministrai pakartojo savo seną norą sudaryti Austrijos valstybės sutartį ir pareiškė vilties galėsią šiuo klausimu netolimoje ateityje pasitarti (Žiūr. „Zirnių istorija“ - 2 psl.).

Pietryčių Azijoje ministrai sutarė remti tautų pastangas įgyti nepriklausomybę. Jie pasikeitė informacijomis apie savo žygius toje pasaulio dalyje ir pareiškė noro kiekvieną praga į viešumą išvilioti komunistinio imperializmo tikslus ir metodus, to imperializmo, kuris dedasi esąs tautų nepriklausomybės šalininku, tačiau praktikoje nori jas pavergti. Toliau sutarta galimai dažniau kon-

Schumano planas

Konferencijos komunikatai gal būt skambėtų išpūdingiau, jei visa konferencija nebūt patekusi į antradienį paskelbtą Schumano plano šėšėlį. Prancūzijos užsienio reikalų ministeris Schumanas spaudos konferencijoje perskaitė pareiškimą, kuriame Prancūzijos vardu pasiūlė vokiečių ir prancūzų anglių ir plieno gamyba pavesti bendrai kontrolės istaigai. Jei tos pramonės šakos bus kartu tvarkomos ir kontroliuojamos, neliks jokios galimybės karui tarp tų dviejų valstybių. Pagal Schumano pasiūlymą abu kraštai galėtų naudotis tomis pačiomis sąlygomis anglies ir plieno gaminiais, kurie tuoju turėtų būti atleisti nuo muitų ir kitokių rinkliavų. Visa tą sritį tvarkytų bendra aukščiausia istaiga, sudaryta iš nepriklausomų asmenybių, skiriamų atitinkamų vyriausybėms. Jos pirmininkas skiriamas abiem vyriausybėms susitarus. Istaigos darbus galės sekti specialūs Jungtinių Tautų atstovai.

Tokiu būdu po penkių metų įvairiausių kalbų ir pareiškimų pagaliau padarytas pirmas konkretus pasiūlymas Europą suvienyti, nes Schumano planas numato, kad prie tos europinės kalnų pramonės unijos galės prisidėti ir kitos valstybės, pvz. D. Britanija, Belgija.

Adenaueris triumfuoja

Tuo pačiu metu Vokietijos kancleris Adenaueris susilaukė savo didžiausio triumfo. Vienbalsis prancūzų ministrų kabineto nutarimas griežtiai iniciatyvos sujungti vokiečių ir prancūzų anglių bei plieno pramonę įrodė jo užsienio politikos linijos teisingumą. Žürichis Die TAT rašo:

Vokiečių-prancūzų unija, kuri, atrodo, iki šiol nebuvo išėjusi iš svajonių sferos, viešajai nuomonei visai netikėtai įgavo realę formą; ir tos formos sutampa su tomis mintimis, kurias Adenaueris jau kuris laikas aiškina įvairiomis progomis, įvairiose kalbose ir interviu.

Schumano planas vienu smūgiu pašalina vokiečių-prancūzų nesusipratimus dėl Saaro krašto ir duoda vilties, kad sujungus sunkiąją pramonę galima bus eiti ir prie politinio Europos sujungimo. Kartu jis atima pagalią prancūzų būgštavimams ir prieštaravimui dėl vokiečiams skirtos plieno gamybos kvotos padidinimo.

Vokiečių socialdemokratui Schumano planą turėjo sutikti palankiai, nors ir labai nenorėdami pripažinti Adenauerio politikos teisingumą. Vienintelė priekabė yra ta, kad Schumano pasiūlymas visai neliečia nuosavybės klausimo. Socialdemokratui yra už sunkiosios pramonės suvalstybinimą, todėl jų vadas Schumacheris pareiškė: „Mes norime Europos, bet ne akcinės Europos bendrovės“. Paryžiškis „Le Figaro“ tą temą svarstydamas rašo:

Reikalas nesiskuta apie akcijas. Valdytojai, taigi tie, kurie yra vadinami direktoriais, turi savo rankose visą valdžią, nepaisant nuosavybės santykių. Kad socialistų būstovimą išsklaidžius užtenka nurodyti, kad aukštesnis Schumano išsiūlomos istaigos

feruoti; sekančią konferenciją sutarta susišaukti New Yorke prieš JT visuotinį susirinkimą.

Antrame komunikate ministrai pabrėžia, kad gyventojų perteklius yra viena pagrindinių Europos sunkumų priežasčių ir todėl sutarė remti planingą emigraciją, ypač iš Italijos ir Vokietijos. Tuo reikalu sutarta sukviesti žinovų pasitarimus.

Trečias komunikatas kalba apie Vokietiją. Jame teigiama, kad ministrai ir toliau sieks Vokietiją įtraukti į Europos tautų bendruomenę. Kai tas bus pasiekta, Vokietija bus atpalaiduota nuo bet kokios kontrolės. Vakarų valstybės pageidaujančios, kad tai būtų pasiekta galimai greičiau. Tai tačiau priklauso nuo vokiečių tautos ir jos vyriausybės elgesio. Kadangi dėl sovietų politikos neįmanoma sudaryti taikos sutartį, todėl ministrai sutarė Londone sudaryti studijų komisiją, kuri peržiūrėtų dabar veikiančią okupacinį statutą ir padarytų savo pasiūlymus. Toliau vakariečiai pakartoja savo pasiūlymą sudaryti visos Vokietijos vyriausybę, išplaukiančią iš visuotinio rinkimų ir pilietinių laisvių patikrinimo. (Tas pasiūlymas buvo padarytas šeštoje keturių didžiųjų užsienio reikalų ministrų konferencijoje 1949 m. birželio mėn.)

personalas bus sudarytas iš privačių imonių ir vyriausybės skirtų direktorių. Taip pat ir profesinės sąjungos galės tarti savo žodį.

Britams, atrodo, Schumano planas buvo netikėtas. Attlee ir kiti oficialūs kalbėtojai jį sveikina, kaip konkretų žygi pašalinti vokiečių — prancūzų nesutikimo priežastis, tačiau kartu nurodo, kad planas reikalingas ilgų studijų ir kruopštaus paruošiamojo darbo. Kitaipariant britai sako: „gerai bet...“ Tame „bet“ slypi ne tik jungtinės vokiečių-prancūzų sunkiosios pramonės baimė, bet taip ir klausimas ar britams reikia į tą pramonės uniją įsijungti, ar ne. Jei jie įsijungs, jų balsas siūlomoje organizacijoje nebus lemiamas, tačiau neįsijungus jų balsas, likęs vienišas tarp Europos ir Amerikos nebus irgi per daug garsus.

Politiniai kulisai

Britų spauda nurodo, kad Schumano planas turi galvoje ne tik ūkinius sumetimus, bet ir politinius. Jame slypi prancūzų noras Europą, jei galima, išlaikyti nepriklausoma, net palyginti neutralia sovietų-amerikiečių konflikte. Sujungta Europa, galėtų sudaryti trečiąją jėgą... Deja, apie tą susijungimą buvo jau per ilgai kalbama ir per mažai veikama. Todėl atrodo, kad politiniai siekiai, numatyti Schumano plane nebus pasiekti, intensyves šaltasis karas, ypač būklė Tol. Rytuose verčia Europą šlietis prie Amerikos ir vokiečių-prancūzų ūkinė unija, ypač jei prie jos neprisidės britai, iki šiol bijoję per daug susieti savo likimą su Europa, bus tik dalinė unija, didesnėje Atlanto tautų unijoje, kuri kol kas tik rūpinasi kariniais ir politiniais reikalais.

Stalinas nenori apsileisti

Maskva (L). Londono konferencijoje nutarus padaryti naujų pastangų Vokietijai įtraukti į Vakarų tautų bendruomenę ir pažadėjus vokiečiams suteikti lygias teises, ir Stalinas parašė rytų zonos ministeriui pirmininkui O. Grotewohlui laišką, kuriame įvairiais būdais jau seniai atsiėmė iš vokiečių tuos 10 milijardų dolerių reparacijų, visą laiką reikalavo. Vakarų valstybės to sovietų reikalavimo niekada nepripažino. Jų paimitų iš Vokietijos reparacijų vertė siekianti nedaugiau 900 milijonų dolerių sumos.

Stalinas priėmė Trygve Lie

Pirmadienį vakare Stalinas priėmė JT generalinį sekretorių Trygve Lie. Pasikalbėjimas užtruko 1,5 valandos. Jame taip pat dalyvavo Molotovas ir Višinskis. Jokio komunikato nebuvo paskelbta.

Sovietai kaltina Persiją

Londonas (BBC). Maskvos radijo pranešimu sovietų ambasadorius Persijoje įteikė protesto notą Persijos vyriausybei, kurioje pro-

Iš kur gauti pinigų?

Londonas (BBC). Čia pirmadienį prasirodė Atlanto pakto tarybos, kurią sudaro 12 narių užsienio reikalų ministrai, konferencija. Ją atidarė Achesonas. Lancasterio rūmuose, kuriuose pereitą savaitę vyko trijų užsienio reikalų ministrų konferencija, o dabar vyksta 12 ministrų konferencija, buvo susirinkę ir visi žymesnieji tų valstybių kariuomenės vadai.

Konferencijos tikslas yra aptarti bendrą gynybos planą ir rasti būdą padidinti pakto dalyvių karinės pajėgas, nepakenkiant tų kraštų ūkiui ir nesumažinus pragyvenimo lygio. Jau dabar kai kurios valstybės yra priverstos daugiau išleisti karo reikalams, negu tai leidžia jų ūkinė bukle. Pavyzdžiui Prancūzijai karas Indokinijai tiek daug kainuoja, kad ji turėjo išleisti visas karines medžiagas atsargai ir kai kuriuose vietose naujokai turėjo būti paleisti namo, nes pritrūko uniformų. Nors amerikiečiai dar šiais metais Prancūzijai yra pasižadėję pateikti 1.500 tankų, tačiau vien to neužtenka. Siekiant suvienodinti ginklus, reikia parūpinti ir naujus šautuvus, rankinius ginklus ir pan. Todėl Vakarų Europos valstybės yra linkusios prašyti amerikiečių naujų sumų, o amerikiečiai nurodo, kad jie vieni negali finansuoti viso laisvojo pasaulio apginklavimą.

Konferencijoje bus aptarta ir vyr. pakto dalyvių kariuomenės vadovybės klausimas. Manoma, kad bendro generalinio štabo viršininku bus paskirtas gen. Eisenhoweris ar gen. Bradley.

Pakto dalyvių yra nuomonės, kad jau 1952 m. Vakarų apsigyminio organizacija turi pasiekti tokio laipsnio, kad galima būtų tikėtis atmušti kiekvieną agresiją iš rytų pusės.

Televizija būsiamam kare

Fort Monmouth (New Jersey). (L). Ši pirmadienį prasidėjusios JAV kariuomenės savaitės progą čia atidarytoje parodoje pirmą kartą buvo pademonstruota išpūdinga pažanga ryšio palaikymo srityje. Buvo parodytas ir toks televizijos aparatas, kuris leidžia tankų komendantams matyti kas dedasi kitoje kalno pusėje. Ateityje komanduojantis generolas galės apžvelgti visą savo fronto ruožą, neišėdams iš savo palapinės.

Vokietijoje „kariuomenės savaitė“ baigsis šeštadienį dideliu paradu Munchene, kur bus pademonstruoti ir nauji ginklai. Berlyne tą patį dieną Tempelhofo aerodrome bus parodytas oro tilto veikimas. Pirmą sykį berlyniečiai galės iš arti pasižiūrėti ir „skraidančių tvirtovių“.

„Kišeninės“ atominės bombos

Washingtonas (L). JAV šiuo metu bandomi du nauji sprausminiu lėktuvų tipai, kurie su 10 t bombų kroviniu galėtų nukristi per 7-8 valandas 6.500 km. JAV taip pat gaminamos miniaturinės atominės bombos, kurias gali paimti kiekvienas lengvas sprausminis naikintuvas. Jų veikimo galia tačiau pranaša Bikini atole išbandytųjų bombų galia.

D. Britanijos ministras pirmininkas antradienį tarėsi su Achesonu ir Kanados užs. reikalų ministru Pearsonu. Pasitarime dalyvavo ir Bevinas. Spėjama, kad buvo kalbama apie pasikeitimą informacijomis atominės energijos tyrinėjimo srityje.

testuojama prieš tariamą amerikiečių lėktuvų skraidymą Persijos-Tarybos Sąjungos pasieniais ir fotografavimą.

Pagrobta titininkas

Bonna (L). Čia didelio susijaudinimo sukėlė žinia, kad Berlyno sovietų sektoriuje suimtas buv. komunistų seimo atstovas Kurtas Mülleris, kuris prieš kiek laiko pasitraukė iš partijos. Spėjama, kad Mülleris buvo Vakarų Vokietijoje pagrobtas. Mülleris buvo pasiuntęs seimo pirmininkui raštą, kuriame pareiškė atsisakąs nuo savo atstovo vietos. Pabrėžiama, kad tą raštą ne pats Mülleris įteikė, bet jis buvo perduotas kito komunistų atstovo. Ta proga nurodoma, kad visi komunistų atstovai jau iš anksto yra verčiami pasirašyti tokio pobūdžio „atsistatydinimo“ pareiškimus, kuriuos partija, „likvidavusi“ nepaklusnų atstovą, pati įteikia kur reikia.

Vak. Vokietijos kompartija turi 185.000 narių arba 30.000 mažiau, kaip pereinaitis metais.

JAV komunistų partijos sekretorius Eugene Dennis buvo penktadienį suimtas ir įmestas į kalėjimą. Čia jis turės išsėdėti istisus metus. Tokia bausmė jis buvo nuiteistas už kongreso įžeidimą.

* Britų laivyno vadas admiralas Frazeris, kuris ką tik grįžo iš inspekcinės kelionės pareiškė, kad Atlanto pakto dalyvių laivynų bendravimas padarė didelę pažangą. Mažesnės valstybės koncentruoja savo dėmesį tik vienai kuriai laivų rūšiai. Taip Norvegijos laivyną sudaro naikintojai, o Belgija savo pastangas nukreipė į minų gaudytojų sritį Frazeris pareiškė, kad povandeninių laivų srityje Vakarų valstybės visais atvejais pirmauja.

* Vienas JAV karo laivyno informatorius pranešė, kad kasdien laivynas gauna daug pranešimų apie svetimų povandeninių laivų pasirodymą JAV pakraščiuose. Jis pareiškė: „Tokius povandeninius laivus išivaizduoja stebėtojai matė net tokiose vietose, kur dėl sekumo negalėtų aplaukti net paprasta valtis. Tai tokia pat epidemija, kaip ir „skraidančių lėkščių“ pasirodymai.“

Kongresas paskyrė 3,12 milijardus

Washingtonas (L). Mišri atstovų rūmų ir senato komisija sulgino skirtumus tarp abiejų rūmų priimtų įstatymo projektų, numatančių pagalbą užsieniui. Komisija nutarė Marshallio planui skirti viso 2,85 milj. dolerių (vyriausybė buvo reikalavusi 3,1 milj.) 100 mil. Korėjai, Tol. Rytams 94 mil. (jų tarpe 40 mil. nekomunistinei Kinijai, 40 mil. kitom laisvom tautom, 8 mil. komunistinės Kinijos bado sritimi ir 6 mil. kinų studentams JAV); 27 mil. Palestinos pabėgėliams, 35 mil. atsilikusių kraštų pakėlimui ir 15 mil. tarp-tautiniam vaikų fondui.

Antisovietinis mitingas

New Yorkas (L). Pirmadienį New Yorko širdyje Manhattane įvyko didelis priešsovietinis mitingas sūkiu „Už jūsų ir mūsų laisvę“. Mitinge dalyvavo labai daug bėgusių iš Rytų bei Vidurio Europos. Mitingą atidarė Kerenkiss, po jo kalbėjo buv. Mikolaičiko vicepremyras Kobronskis, buv. Čekoslovakijos užs. prekybos ministeris Ripka ir Vengrijos politikas Pejeris.

Trumpai

* Sąjungininkų Aukštoji Komisija atšaukė savo veto prieš Bonnos seimo priimtą valdininkų įstatymą. Veto prieš mokesčių sumažinimo įstatymą buvo atšauktas prieš dvi savaites. Tokiu būdu nė vienas to seimo priimtas įstatymas nėra suvetuotas.

* Jugoslavijos užsienio reikalų ministeris Kerdeljijs pareiškė, kad Jugoslavija pageidaujanti normalių santykių su Graikija. Ji atstausiantis su Graikija gėžinkelių ir pašto susiekimą, bei atiduosianti sukilėlių pagrobtais vaikus. Triesto problema neesanti dar tiek pribrendusi, kad ją galima būtų išspręsti tiesioginėm derybom su Italija.

* Dešimt Ciankaišeko sportinių lėktuvų praėjusį pirmadienį badaujantiems kiniečiams raudonojoj Kinijoj išmetė 310.000 svarų ryžių miltų.

* Cherburgo uoste iškrauta antra ginklų siunta Prancūzijai. Viso 4.100 tonų. Komunistų suruosta demonstracija turėjo visai mažą pasisekimą. Ginklų iškrovimui nebuvo suklūdyta. Uostą saugojo policija.

* Siomis dienomis Olandiją pasiekė pirmieji amerikiečių ginklų tiekimai. Ginklus iškraunant iš laivų įvyko nežymių susidūrimų su komunistais demonstrantais.

* Santykiai tarp tarybinės Čekoslovakijos ir Vatikano, kurie paskutiniu metu buvo gana įtempti, jau visai nutruko. Čekoslovakų misija Vatikane — praneša „II Quotidiano“ — slaptai iš Romos išvyko balandžio pabaigoje. Gė Vatikano paskutinis atstovas iš tarybinės Čekoslovakijos buvo čekų vyriausybės ištremtas šių metų kovo mėnesi.

* Čekoslovakijos delegatas JT Hude atsisatydino ir paprašė JAV vyriausybės leidimo pasilikti.

* Monaco kunigaštystėje uždaryta komunistų partija. Policija patikrinus partijos narių sąrašus konstatavo, kad partijai priklausė tik 3 Monaco piliečiai, kiti 250 buvo prancūzai, arabai ir kiti svetimšaliai. Viso Monaco turi 15.000 gyventojų.

Stuttgarta (RS). Ulmo apylinkėse IRO žada pastatyti gerai įrengtą prieglaudą tiems DP, kurie negali dėl nesveikatos ar senatvės kur nors išemigruoti. Statyba kaštusianti apie 636.000 DM. Į prieglaudą bus priimta ir 10% vokiečių. Visas išlaikymo išlaidas padengs vokiečių istaigos.

IRO bendradarbiaujant Zūriche įsteigta tarptautinis biuras, kuris teiks visiems europiečiams emigracinius patarimus.

Spaudos puslapiuose

PROFESIJA: BUVĖS KOMUNISTAS

„Die Tat“, Zürichas
Pasaulis negali atsistebėti sovietų valdomų kraštų „išdavikų“ ir kitų liaudies „prišėių“ prisipažinimo aistra. Kiek galima buvo kai kuriais atsitikimais patirti, tuos prisipažinimus iššaukė baisūs kankinimai. Tačiau nemažai stebina ir kai kurių buvusių komunistų prisipažinimo aistra... Amerikoje. Aišku, jie nebuvo priversti prisipažinti teroru; kartais net atrodo, kad jiems pradėjus „prisipažinimą“, juos sunku ir sustabdyti. Jie paprastai prisipažįsta savanoriškai ir yra pasirošę išduoti visą eilę tikrų ar tariamų savo „bendradarbių“, jei, žinoma, tai gali padaryti kongrese, už ką negalima traukti atsakomybėn.

Kodėl jie taip daro? Svarbiausias motyvas yra biznis. Amerikiečių spauda dabar skelbia daug istorijų apie komunistus, pvz.: „Aš nebuvau komunistų šnipas“ arba „Komunistų tinkle“ arba „Aš buvau raudonoju agentu“. Už tokius atsiminimus galima nebūnai uždirbti ir buv. Gerharo Eislerio žmona, kai jos vardas buvo paminėtas A. Hisso byloje, tuojau galėjo už didelius pinigus parduoti savo atsiminimus apie savo veiklą, kaip komunistų agentė, Europoje. Be to, tokie žmonės, kurių vardai yra, kaip sakoma „HOT“ - karšti t. y. minimi spaudoje, gauna pasiūlymus kalbėti per radiją, kas ir gi labai gerai atlyginama. Ryškiausias pavyzdys yra buvęs „Daily Worker“ redaktorius Budenzas, kuris turi neblogas pajamas dėl to, kad anksčiau buvo komunistas.

Amerikoje daugiau, kaip kituose kraštuose, pasitaiko sezoninių profesijų. Dabartinio sezono profesija, atrodo, yra „buvęs komunistas“.

VILTIES SAVAITĖ

„The Times“, Londonas

Užsienio reikalų ministrų konferencijos rezultatai, Roberto Schumano pasiūlymas ir vokiečių federalinės vyriausybės sutikimas įstoti į Europos Tarybą praėjusią savaitę paverė Vakarų pasaulio vilties savaitę.

Ketveri kovos metai (9)

Su pistoletu po pagalve

Artėjo mano ketvirtoji ir paskutinioji žiema, Berlyno žiemos savyje neturi nieko poetiško. Didmiestis yra toje pačioje šiaurės platumoje, kaip ir Labradoras, ir šaltis čia toks pat aštrus kaip ir Labradore. Kiekvienas ruduo atnešdavo naują mitybės krizės grėsmę, nes maisto normavimas priklausydavo nuo oro ir tų normų berlyniečiams vos pakakdavo klimatines užmačioms įveikti.

Mes jau buvome praleidę dvi švelnias ir vieną aštrią žiemą. Per 1947 m. šalčius sušalo 2000 vokiečių. Ir tai atsitiko, palyginti, nerūpestingiausiomis dienomis prieš blokadą, kada traukiniai su maisto siuntomis reguliariai pasiekdavo Berlyną. Ko gi reikėjo laukti ateinančiais mėnesiais, jei žiema bus aštri ir mums teks išsiversti „Operation Vittles“ ribose gaunamais produktais?

Tačiau mus drąsino du dalykai. Vokiečiai laikėsi pavyzdinčiai ir oro tiltas plėtėsi taip greit, kad mes jau po kelių mėnesių galėjome tikėtis didesnių siuntų — po šešis, septynis, o gal net ir aštuonis tūkstančius tonų per dieną.

Senieji transportiniai lėktuvai C — 47, kurie pirmomis blokados dienomis mums padėjo taip sėkmingai išsikaupti iš bėdos, buvo išimti iš apyvartos. Jų vieton iš Vakarų Vokietijos atėjo keturmotoriai C — 54, kurių kiekvienas pakėlė 10 tonų. Anglai taip pat atsiuntė didesnius lėktuvus — Tudorus ir Yorkus, kurie buvo beveik tokio pat dydžio, kaip ir mūsų šikšniai. Be to, jie davė lėktuvus — tankus, kurie dideliais kiekiais gabeno benzina, žibala ir alyvą.

Rusai pamato savo klaidą

Kiekvieną čia iškraunama siunta buvo naujas smūgis sovietinei blokadii ir garantija, kad liksime gyvi. Norėdami visam pasauliui ir sovietams pademonstruoti savo pajėgumą ir pagelbinius šaltinius, mes 1948 m. spalio 18 d. Berlynan atkrisdinom 897 lėktuvus. Tai įvyko mūsų „aviacijos diena“ — tada, kai berlyniečiai niršo iš pykčio dėlto, kad buvo išvartys jų pačių rinktas magistratas (miesto taryba).

Tą dieną sovietai praregėjo: pamatė klaidą, kurią padarė, neįkalkuliuodami oro tilto galimybių.

Sovietiniai kovos lėktuvai Yak pradėjo užkabinti mūsų transportinius. Pirmoji avarija atsitiko, kai mūsų transportinis susidūrė su sovietiniu kovos lėktuvu. Sovietai dažnai vykdė aviacijos manevrus, į kuriuos būdavo įtraukiamas ir mūsų orinis koridorius. Tačiau tai mūsų neišgąsdino — mes reguliariai tęsėme savo skridimus.

Orinis tiltas pasiekė puikų rezultatą, tačiau gyvenimo sąlygos vakarinuose Berlyno sektoriuose vis dar tebebuvo sunkios. Rūpestingo normavimo dėka mums pasėkė išlaikyti vidutinę dienos normą 1790 kolo-rijų. Tačiau mes visą laiką turėjome justi savo paciento pulsą ir atidžiai stebėti jo dietą.

Raudonoji Kinija

Sovietinis eksperimentas Kvantunge

Dvi dienas 100.000 geltonų vyrų ir moterų viešai džiaugėsi Dairene ir Port Arture daugiau ir garsiau, negu kad buvo kompartijos įsakyta. Tarybų Sąjunga ir Raudonoji Kinija ratifikavo sutartis, kurias jos buvo sudariusios vasario mėn. Maskvoje. Pagal tas sutartis dabar sovietų valdomi Daireno ir Port Arturo uostai turi pereiti Maocetungo žinion.

Tačiau kai buvo paskelbtos smulkmenos, kiniečių entuziazmas tuojpat atslūgo. Mat, paaiškėjo, kad 5.000 kariūnių ir civilių pata-rėjų toliau paliks Kvantungo pusiasalyje, kuriame yra abu uostai.

Su kiniečių darbininkų pagalba jie per-tvarko pusiasalio gale esantį natūralų Port Arturo uosta, kurį statyti pradėjo jau 1898 m. caras Nikolėjus II, išnuomavęs jį 25 me-tams iš Kinijos. Jis norėjo, kad Rusija turėtų Ramiajame Vandenyne neužšalantį uostą.

Po taikos sutarties su Japonija, bet vėliau-siais 1952 m., Stalinas pažadėjo Kvantungą atiduoti Maocetungui. Kinija tada turės su-mokėti į statybą investuotus kapitalus. Tai bus mažiausiai 10 milijonų dolerių.

Tačiau ir tada tie du uostai su juos supan-čiomis kalvomis nepriklausys Maocetungui besąlyginiai. Karo atveju sovietai vėl ateis. Be atlyginimo, pagal sutarties II straipsnio paskutinę pastraipą. Tas pats taikintina Dai-reno karo uostui ir visam 3399 kv km dydžio pusiasaliui.

1904/5 metų kare japonai čia nugalėjo ca-ro Rusijos kariuomenę. Rusų 25 metų nuo-mos sutartis, jau po 7 metų buvo perimta ja-ponų. 44 km į rytus nuo Port Arturo yra prekybinis uostas Dairenas, rusiškai Dalny vadinamas. Japonai tą miestą ir uostą smar-kiaai išplėtė. Per metus čia buvo iškraunama ir pakraunama 15.000.000 t įvairių gėrybių. Pirkliai turėjo milžinišką pelną, jų arbatos ir linksmybių namai buvo pagarsėję visuose Toluimuosiuose Rytuose.

1945 m. sovietų kariai atkeršijo už caro pralaimėjimą 1905 m. Pagal Jaltos susitari-mą, jie 3 mėn. po Vokietijos kapituliacijos praslinkus įžygiavo į Mandžuk valstybės ly-gumas. Rugpjūčio 15 d. jie peržengė Kvatun-

go nuomos srities sienas. 300.000 japonų su žmonomis, geišomis ir vaikais buvo išgabenti į Rusiją arba reparijuoti namo. Vienu smū-giu buvo sunaikinta visa krašto inteligen-cija. Mat, japonų „ponų rasė“ buvo užėmusi visas geriausias vietas, o kiniečiai galėjo at-likti tik paprasčiausius darbus, kur nereikėjo galvoti.

Tokiu būdu apie 1.000 įmonių liko visai be valdytojų. Jom valdyti sovietai sudarė gry-nai savo arba mišrias sovietų-kiniečių ben-droves. Privažiavo daug rusų specialistų.

Dar tuo laiku, kai Mandžūrijoje ir Kinijo-je liepsnojo karas, sovietai Kvantungo pusia-salyje pradėjo milžinišką bandymą: ką gali-ma, pavartoju sovietinius metodus, išpėšti iš kiniečių? Čia buvo tuojau pradėta planuo-ti, įvesta kontroliuojama valiuta, kokios kit-os Kinijos dalys dar ir šandien nepažįsta, ir bandoma psichologiškai gerai paruošta su-sibroliaavimo technika. 910.000 Kvantunge gyvenančių kiniečių buvo paversti bandymo trušiais.

Eksperimento instrumentas yra vietos kom-partija. Didžiuliais plakatais ji prašė žemės reformos. Sovietai išakė ją praversti. Tokiu būdu buvo sunaikintas kiniečių kiek stam-

besnių ūkininkų luomas. Moterų kalbantieji chorai reikalavo lygių teisių. Sovietai jas davė, bet kartu ir tą patį darbą. Japonų mo-derniai sutvarkytame Daireno mieste visi jo plačiųjų gatvių prašai „nekenčiamomis“ ja-ponų ir anglų kalbomis buvo pakeisti rusų parašais. Išteigti „raudonieji kampeliai“. Ša-lia gipsinių Maocetungo statulų pastatytas ir Stalinas.

1945 m. rusai iš Kvantungo išvežė visas geresnes mašinas ir įrengimus, šandien apil-pėstos žmonės tiek atsigoavo, kad pasiekė maždaug 50% prieškarines gamybos. Kaip ir kitur iš pradžių buvo suvalstybtos tik di-džiosios ir vidutinės įmonės, pačias mažasias atgaivinti sovietai paliko privačiai iniciaty-vai. Įdomu, kad sovietai nustatė, kad kinie-čių moterys yra geresnės darbininkės už vy-rus, kurie įvairiausiais rafinuotais būdais iš-sisukinėja iš darbo. Moterys to dar nemoka.

Po keturių metų eksperimento prie uždaru-durų, pereitų metų pabaigoje Dairene buvo suruošta paroda, šūkiu: „Mokykis iš Tarybų Sąjungos“. Komunistai iš Kinijos galėjo atva-žiuoti ir pažiūrėti, ką jų tautiečiai sovietų vadovybėje padarė.

Užsieniečiams tą eksperimentą stebėti ne-

leidžiama. Kiekvienas, į Daireną atplaukęs laivas yra sutinkamas rusų valdininkų, jų tarpe ir vienos gydytojos. Jūrininkams į krantą išlipni draudžiama. Neleidžiama ir pa-saliniamis prisiartinti prie laivo.

Daugiausiai į Daireną atplaukia laivų su Panamos ar Norvegijos vėliava. Jie atveža anglų chemikalus ir instrumentus, amerikie-čių mašinas ir atsargines dalis. Pasikrauna jie sojos pupelių, žemės riešutų, augalinės alyvos ir druskos, Sanchajui ir Hongkongui.

Nepaisant to, kad, plaukiant į Daireną, ga-lima daug uždirbti, laivų kapitoni to ruožo nemėgsta. Ne dėl Ciangkaišeko lėktuvų blo-kados, bet dėl to, kad: „Dairenas kvepia per daug rusiškai. Virš uosto ir miesto nuolat ūžia sovietų lėktuvai. Visur užtvaros, drau-dimai. Kalbantieji chorai kursto kiniečius jū-rininkus...“

Kvantungo politbiuras eksperimentu yra patenkintas. Juk jei Dairene ir Port Arture pasisekė aptvarkyti nepasitikinčius, į indivi-dualizmą linkusius kiniečius, tą patį galima bus padaryti Mandžūrijoje, tame Kinijos Ruh-ro krašte ir pagaliau visoje Kinijoje, jei pra-sidėtų 3. D. karas. Tuo atveju dešimt mili-jonų sovietiška aplavintų kiniečių „kuli“ ga-lima būtų pasiūsti į sovietų įmones.

Rytprūsiai didžiausia karinė bazė Europoje

Rytprūsiai šiuo metu yra geriausiai izo-liuotas Europos, jei ne viso pasaulio kraš-tas. Jų sienas saugo gerai ginkluotos so-vietų pasienio sargybos, aprūpinatos prožek-toriais ir šunimis. Sovietų greitliviai stropiaai seka, kad niekas neprisiartintų ir iš jūros pusės. Siena yra saugoma ne tik iš Lenkijos, bet ir iš Lietuvos pusės. Į Ryt-prūsias negali įvažiuoti nė vienas sovietų pilietis be specialaus MVD leidimo. Nepai-sant to, kad, galima sakyti, kiekvienas pa-sienio metras yra stropiai saugomas, per-eitų metų rudenį keliems vokiečiams pa-sisekė iš Rytprūsų pasprukti į Švediją, kur jie savo išpūdzius neseniai papasakojo Stockholms-Tidningen bendradarbiui.

1944/45 m. sovietams žygiuojant į priekį, daugumas Rytprūsijų gyventojų pasitraukė į Vakarų. Pasiliko tik komunistuojantieji, nacių priešai, arba nuo savo nuosavybės negali atsiskirti ūkininkai. 99% tokių pa-silikėlių, nepaisant to, ar jie buvo komu-nistai, ūkininkai ar lietuviai pabėgėliai, buvo ištremti į Rusijos gilumą. Galima sa-kyti, kad jau 1945 m. visas kraštas buvo paverstas didžiuli poligonu, kas tarp kitko ir nebuvo sunku padaryti, nes jau nuo vokiečių kaizerio laikų Rytprūsiose buvo laikoma labai daug įgulu, jiems buvo pas-tyta daug kareivinių ir kt. įrengimų. Be-veik visi tie įrengimai ir kareivinės nesu-žalotos pateko į sovietų rankas. Šiandien Rytprūsiose yra nemažiau 20 karinio ap-mokymo ir kariuomenės sutelkimo centrų, kurių kiekviename yra apie 3—4 pėstinin-kių divizijas. Karaliaučiuje, dabar pramin-tame Kaliningrade, yra didžiausias sovietų parašiuotinių apmokymo centras. Netoli Insterburgo yra naujų ginklų bandymo po-ligonai. Čia pilna dar vokiečių laikais pas-tatyta aerodromų. Pajūryje yra įrengtos ir V 2 — šaudymo bazės.

Per Lietuvą iš Rusijos gilumos į Rytpru-sius dieną naktį traukia įvairia statybine medžiaga pakrauti traukiniai, atgal grįžta jie tušti. Klaipėda yra paversta didele po-vandeninių laivų base.

Sovchozai kariuomenės maitinimui

Buvę vokiečių, stambūs dvarai yra pa-vesti sovchozais, kuriuose darba esą MVD priežiūroje vergai. Laisvų žmonių Rytprū-siuose nėra. Visur pamatysi spygliuotų vielų užtvaras ir sargybinį bokštus. Sov-chozai teikia maistą kariuomenei ir yra tiesioginėje jos žinioje.

Pats Karaliaučius, oro puolimais smar-kiai sugriautas, dar ir dabar tebėra neat-taytas. Jame gyvena tik sovietų karininkai ir jų šeimos. Kartais jo gatvėse pasi-rodė ir naujai atkeltųjų Sibiro klajoklių grupės. Tie žmonės net rusiškai nemoka. Darbo vergų tarpe dar ir dabar pasitaiko ir Pabaltės gyventojų, ir lietuvius. Iš viso, Rytprūsiai yra paversti didžiule tvirtinta kariuomenės stovykla, šarvuota Rusijos

kumštimi, nukreipta ne tik prieš Lenkiją ar Švediją, bet visą Vakarų pasaulį.

Klaipėdos vokiečių suvažiavimas

Š. m. birželio mėn. 4 dieną Hannoveryje šaukiamas Klaipėdos krašto vokiečių su-važiavimas, kurie šiuo metu gyvena Va-karinėje Vokietijoje. Į jį pirmoje eilėje suvažiuosią visų skyrių atstovai, dieną vė-liau įvyksią masinis suvažiavimas. Šiuo reikalu jau vedama atitinkama propaganda.

LONDONAS — MŪSŲ VILČIŲ KARTAS

Tokia antrašte Klaipėdos vokiečių tinski organas „Memeler Dampfboot“ V. 5 d. Nr. 9 paskelbė vedamąjį straipsnį, parašyta tri-jų užsienio reikalų ministrų konferen-cijos proga. Jame pažymi, kad ar šiaip ar taip, šioje konferencijoje pagrindinis ob-jektas, apie kurį visi reikalauja sūkses, būsis Vokietija. Klaipėdos vokiečius, kaip nuro-do toliau MD, labai interesojaš Vokietijos rytinių sienų klausimas. Esą rimtu „davi-nių, kad šioje konferencijoje užsienio rei-kaų ministeriai ir paruošią tokį sienų pro-jektą, kuris būsis gautas aplinkkraštį, kuriame policijai buvo įsakoma drauge su demonstrantais įžygiuoti į mūsų sektorius ir sąmyšio metu areštuoti kelis šimtus žmonių. Nėtrukus mes areštavom du vadus, ku-rie buvo ginkluoti pistoletais ir turėjo vis-us mums reikalingus jų pasiruošimus įro-dančius dokumentus. Jei komunistams būtų pasisekė susirinkti pakankamai de-monstrantų, jų žygis būtų buvęs tiesioginė grėsmė britų ir amerikiečių sektoriams.

Clay sako „Ne!“

Bendradarbiaudami su angliais, mes pa-ruošėme planą judėjimui per Teltovo ka-nalą ir abu geležinkelio tiltus užtvėntki, ir, jei bus reikalinga, panaudoti gaisrininkų švirškštus ir eventualiai net ašarines dujas. Anglai šin planan buvo įnešę pataisą, kad demonstracijos vadus reikia leisti per tiltą, kad būtų galima juos areštuoti, o neleisti tik demonstrantų masė. Tokia priemonė jiems būtų leidusi mažiausia 100 vadovaujančių asmenų suimti. Memorandu-vimui perduoti mes buvome nutarę leisti 20 asmenų delegaciją.

Aš šį planą išdėčiau gen. mjr. Hays ir mūsų gen. štabo viršininkui, kurie projekt-ujū pritarė. Vėliau buvau pašauktas pas gen. Clay. Išdėčiau planą ir jam. Clay planą atmetė ir man įsakė leisti demon-strantus iki sąjungininkų kontrolinės Tary-bos rūmų, tačiau neleisti rūmų vidun.

— Aš tikiu, kad teisė yra viena pagrin-dinių teisių, — pareiškė jis. — Būtų ne-demokratiška reikalą tvarkyti taip, kaip Tamstos plane numatyta.

Man nieko kito neliko, kaip tik kuo energingiau ginti savo projektą ir atkreipti dėmesį į tai, kad, masėms įžengus į mūsų sektorių, mums gali būti nepaprastai sun-ku demonstrantus sulaukyti gaisrininkų švirškštai ir ašarinėmis dujomis. Mes galim būti priversti griebtis ir kitų ginklų. Generalinei repetacijai sovietai buvo su-gabėję apie 75.000 žmonių, kuriuos kurstė ne kiek nemažesnės asmenybės, kaip so-vietiniai pulkininkai.

Tačiau Clay buvo kietas.

Laimei, ši didžioji demonstracija neįvy-ko. Į mitingą susirinko gana nedaug rim-ties drumbstėjų ir žygį į sąjungininkų kon-trolinės Tarybos rūmus nepavyko suorga-nizuoti. Amerikiniame sektoriuje aš buvau atšaukęs visas atsargumo priemones, bet anglai, kuriuos apie įsakymą buvau pain-formavęs, jų neatšaukė ir buvo pasirošę komunistų areštams. Atsarga niekad gėdos nedaro. (B. d.)

Žirnių istorija

Pereito mėnesio pabaigoje sovietų delega-tas Austrijos valstybės sutarčiai sudaryti ko-misijoje, jų ambasadorius Londonė Zarubinas staiga paprašė gegužės 22 d. numatytą 254 posėdį atkelti į gegužės 4 d. Taip, kad tas posėdis įvyktų dar prieš Londono užsienio reikalų ministrų konferenciją. Posėdžio eigoje paaiškėjo, kad sovietai tai padarė no-rėdami kiek pataisyti savo pozicijas diskusio-jos dėl Austrijos išlaisvinimo.

Kaip atsimename, derybos dėl Austrijos valstybės sutarties nutruko tada, kai sovietai staiga pareiškė, negali svarstyti tos sutarties iki Austrija negražins jiems skolos už 1945 m. jai suteiktus žirnius ir lešius. Austrijos vyriausybė tuojau Maskvos užklausė, kiek ji už tuos žirnius skolinga. Maskva iki šiam laikui į tą užklausimą neatsakė, todėl visi komisijos posėdžiai buvo vis atidedami. Pas-kutiniam posėdyje sovietų atstovas vėl atsi-sakė pasakyti, kiek Austrija skolinga už žir-nius, bet vietoje to išskėlė neoncizmo atgimi-mo Austrijoje klausimą. Ta proga buvo neuž-miršti ir Austrijoje gyveną DP likučiai. Pa-sak Zarubina, amerikiečiai juos organizuoja ir fašistinius legionus. Vakarų atstovai pa-reiškė naujai iškelta sovietu tema nekalbė-sią, kol sovietai nelikdavo žirnių klausimo, nes negalima kalbėti apie kitus klausimus iki sovietai nepareiks savo tikslų pretenzijų ar-ba iš viso pasiūlys užmiršti žirnių istoriją. Tokiu būdu posėdis pasibaigė sovietų nenau-dai, nes jie aiškiai buvo demaskuoti, kaip

iešką priekabių, kad sutrukdžius tikrą 7 mi-lijonų žmonių išlaisvinimą.

Zarubino manevro tikslas yra aiškiai per-matomas. Jis laikinai norėjo nuo scenos pa-šalinti „žirnių klausimą“, o vietoje to pasiū-lyti peržiūrėti jau sutartus sutarties straips-nius apie fašizmą, kad vėliau vėl iškelus žir-nių klausimą. Zarubinas, aišku, žinojo, kad Vakarai su jo pasiūlymais nesutiks. Jis, gali-ma sakyti, dėl to juos ir pasiūlė. Kad vėliau garsiai šūkaukus: „mes už demokratiją ir tai-ka“, o Vakarų šakalai tam priešinasi.

Visa nelaimė, kad tą planą sumaišė Aus-trijos komunistai, jie savo spaudoje aiškiai pasakė, jog sovietai, delsdami komisijos dar-bus, nori sutrukdėti Austrijai įstoti į Atlanto paktą.

Ir tai yra pilnai suprantama. Juo daugiau blogėja sovietų pozicijos Balkanuose, juo daugiau jie nenori prarasti savę užimtą poziciją Austrijoje. Jie bijo, kad gali susidaryti prieš-rusiška Atėnų — Belgrado — Vienos linija. Todėl Maskva dėsia derybas ir kaltę už tai nori primesti Vakarams. Jai atrodo, kad ame-riciečiai Austriją nori paversti savo alpių tvirtove. Todėl ji ir toliau visomis jėgomis trukdys Austriją paversti nepriklausoma ir tikrai laisva valstybe.

* Lenkijos pasiuntinybės Suomijoje ku-tūros atachė ir vienas vicekonsulas pabėgo Švediją, iš kur nori emigruoti į Argentina. Prieš mėnesį ten pat pabėgo pasiuntinybės tarėjas W. Umiasovskis.

L. T. B. britų zonos suvažiavimas

Geužės 7 d. Diepholzo lietuvių stovykloje įvyko LT B Britų zonos suvažiavimas, kuriame dalyvavo 20 atstovų, Apylankių k-tų pirminių ir Apygardų k-tų narių.

Suvažiavimą atidarė Diepholzo k-to narys Bliumfeldas. Prezidiuman išrinkti pirm. Sutkus, sek. Makarskas, nariais Bliumfeldas ir Špilmanas.

J. Slepety, sveikindamas suvažiavimą Centro Komiteto vardu, pabrėžė organizacijos reikalingumą, ypač gyvenant svetur. Reikalinga, kad per savą organizaciją pajėgumai padėtų silpnesniam, kad per ją visi tarpusavyje susijungtų ir tinkamiau gintų savos bendruomenės reikalus. Praeityje daug padarėta, ypač švietimo srityje, bet dabar visuomeniniam darbui tenka nustatyti naujas gaires, prisitaikant prie mažiausio tremtinių skaičiaus ir pakeičusių sąlygų. Tremtinių perorganizavimo į P.L.B. tikslas yra vieninga veikla. Per šią organizaciją geriau bus išspręstas ateityje ir lėšų klausimas, nes galima drašiai tvirtinti, kad lietuvių pasaulio bendruomenės pasiūlymu bendras fondas nebus tuščias.

J. Milišauskas, pranešdamas Zonos vardą, pabrėžia, kad stovyklų pertvarkymas ir susiprėjusios emigracija suardė tremtinių švietimą. Zonoje tremtinių skaičius stovyklose dabar tesiekia 4000. Kartu pranešdamas ir Šiaurės Rėno-Westfalijos Apygardos vardą, nurodo, kad šioje apygardoje beliko apie 700 lietuvių, išsklaidytų labai mažais kiekiais po įvairias stovyklas, kurių pati didžiausioji Augsburgėje telur apie 150 lietuvių.

Baltų Centrinės Tarybos vardą pranešimą darė Pr. Zundė šūkiu: iš praeities patyrimo kurti ateitį. Peržvelgdami, kokią bendruomenę mes dabar turime ir kur ji yra, matome, kad yra apie 3.800 gyvenančių 31 stovykloje. Šalia jų yra privačiai gyvenančių apie 6.000, kurių dislokacija 33 vietovėse yra dar platesnė. Nežiūrint visų sunkumų sąlygos ateities organizacijai esančios palankios. Nors IRO ir aukštieji komisariai buvo linkę leisti liekančius Vokietijoje tremtinius asimiliuoti, patys vokiečiai žiūri į būsima tremtinių organizuotą gyvenimą palankiau. Būsimo organizacijos graučiai numatyti P.L.B. statute. Turi būti išspręsti klausimai kaip legalizuoti aukštesnius tremtinių organus, jų atstovavimą prie Aukšt. Komisarų ir prie Bundesregierung, kaip įteisinati sąjungai. Tam reikali daryta žygių tiek Vokietijos centro vyriausybės sferose, tiek užmezgant ryšius ir su vietos kraštų vyriausybėmis.

Svietimo sritis, iki šiol didžiausias ir gračiausias darbas, dabar bus paliesta skaudžiausiai. Dar veikia Oldenburgo ir Diepholzo tautinės gimnazijos ir 5 mokyklos. Schles.-Holsteine kai kurios mokyklose dėstoma ir lietuvių kalba. Yra vilčių ateityje turėti savą gimnaziją britų zonoje, jeigu pajėgume išlaikyti internatą.

Apgyardų pranešimais aiškėja, kaip greit mažėja bendruomenės narių skaičius. Zem. Saksonijoje pav. per trumpą laiką iš 6000 beliko 2500.

BALFO ir LRK vardu praneša Zundė. Einama prie išlaidų ir darbo koncentravimo. Paskutiniaisi metais gauta iš Švedijos, Did. Britanijos ir Amerikos apie 25 tonos

aprangos, kurių 10 tonų padalinata stovyklose ir individualiai sanatorijose. Kita siuntų dalis inventarizuojama, o dalis paliekana vėlesniam laikui. Maisto gauta apie 6 tonas. BALF'as taip pat turi apie 200 kg vaistų. Ateityje šalpos sąlygos nepablogėsi, jei nepagerėsi, bet šelpiami bus tik tikrieji bendruomenės nariai.

LRK savų išteklių neturi ir iki šiol vykde BALF'o gerybių dalinimą. Ateityje vietose šalpos darbas teks atlikti patiems komitetams.

BALF'as ypatingą dėmesį kreips į emigraciją. Norima, kad išemigruotų kiekvienas lietuvis, kuris tik kaip nors gali. Ir paties BALF'o likimas Vokietijoje žymiai dalimi priklauso nuo to, kiek jis pajėgs tiesiogiai įsijungti į emigracijos darbą.

Centro K-to atstovas dar plačiau praneša apie pastangas legalizuoti P.L.B. Vokietijoje Lietuvių Sąjungos vardu. Statutas paruoštas ir atrodo bus vokiečių teismų priimtas. Laukiama tik, ar nereikės ju suderinti su būsima JTO tremtinių charta. Bonnos vyriausybę įteikti memorandumai, kad būsime įstatyme mūsų tremtiniai būtų savo teisėmis prilyginti vokiečių

tremtiniais. Amerikiečių zonoje principė su Caritas susitarta, kad lietuviai ligoniniai bus surinkti vienoje, dviejuose ligoninėse, kurių ir visas personalas bus iš lietuvių. Centro Komitetas stengiasi lietuvius sutelkti Müncheno, Memmingeno ir Stuttgarto srityse, kur daugiau šansų darbui. Dėl būsimų rinkimų į Krašto Tarybą paaškinama, kad bus renkama dviem metams 12 Tarybos narių, kurie rinks trijų ar penkių narių Centro Valdybą.

Suvažiavimas išrinko Britų Zonos Apygardos K-tą, vieton buvusių trijų apygardų k-tų. Išrinkti Zundė, Simonaitis, Sutkus, Glemža ir Karalius.

Pažymėtinas s-mui padarytas pranešimas apie Varell senelių prieglaudą, kurios pašalpos pusantro milijono markių suma atremtuotos ir pavyzdingos. Maistas pakankamas. Iš 800 senelių, lietuvių, deja, tėra 80, tuo tarpu latvių 400.

Visa eilė kalbėtųjų išskėlė pageidavimą, kad organizacinio gyvenimo reikalingumas spauduose būtų pabrėžiamas ir kad jis būtų mūsų laikraščiuose atitinkamai aukštai vertinamas.

Suvažiavimas uždarytas sugiedojus Tautos Himną.

Senieji ir naujieji lietuviai

Tokia tema adv. R. Skiptis skaitė referatą Chicagos Studijų Klubo nariams š. m. balandžio 29 d. Sandaros salėje.

Prelegentas idomiame referate pabrėžė, kad ryšknesnis lietuvių imigravimas į JAV prasidėjo po 1863 metų. Toliau jis mėgino įvairiais metodais nustatyti tikrą lietuvių skaičių J.A. V-se. Nusakęs tautinio JAV lietuvių gyvenimo raidą, prelegentas konstatavo smarkų lietuvių nutautėjimą šioje šalyje. Šia proga jis kategoriškai atmetė neobjektyvių žmonių priekaištus paskutinio N. Lietuvos dešimtmečio vyriausybės ir pabrėžė, kad kaip tik tuo metu Kaune buvo suauktas pasaulio lietuvių kongresas, suėita ir labai glaudžius santykius su JAV lietuvių sportininkais ir t.t. Nutautėjimo procesą kiek apstabdys tremtiniai, tačiau ir jų tarpe pasitaiko neatparių. Yra ir tokių kategoriškų tvirtinimų, kad jie nebus atsparūs už senusius ateivius. Organizacijų veiklą nevisada patenkinama, o lietuviškose mokyklose lietuvių kalbos nepakankamai pamokoma. Veiklų lietuvių mažoka. Prelegento teigimu, tik apie 10% lietuvių kilmės žmonių galima laikyti aktyviais lietuviais.

Koreferentais šiai temai klubo valdyba buvo pakvietusi kun. Barauską ir dr. Zymantą.

Kun. Barauskas, 9 metus gyvenęs J.A.V-se, papildydamas referatą, pabrėžė, kad stipriausi lietuviškos ramsčiai JAV yra: lietuviškosios, ypač gausios, šeimos, organizacijos (kurios tačia reikia naujo kraujo), spauda, kultūriniai parengimai, parapijos ir mokyklos; bet to, didelį vaidmenį lietuviųbei išlaikyti suvaidins ir naujų lietuvių laikysena.

Jau 50 metų JAV gyvenęs dr. Zymantas pateikė istorinių žinių iš lietuvių organizacinės veiklos Amerikoje, išskeldamas dr. Sliupio ir kun. Burbos nuopelnus, atskiriant nuo lenkų, M. Petrausko išvartą platų lietuvišką dainos ir tautinio šokio barą, Balučių nuopelnus lietuviųbei ir lietuvių draugijoms Amerikoje ir kt.

Lietuvybei stiprinti dr. Zymantas siūlė: palaikyti meno ir sporto draugijas, kurios galėtų patraukti ir čia gimusį jaunimą; išleisti anglų kalba raštą apie Lietuvą angliškai skaitančiam mūsų jaunimui; leisti anglų kalba mūsų jaunimui žurnalą su lietuviškėmis apysakomis, istorinėmis ir geografinėmis žiniomis, pajvairintą lietuviškiams juokais ir iliustruotą lietuviškiams vaidžais.

Diskusijoje dr. Grigaitis kėlė abejojimų dėl prelegento pateiktų duomenų, susijusių su JAV lietuvių skaičiumi, ir pabrėžė, kad jaunimą labai amerikona karai; tai ypatingai buvo ryšku po I ir II pasaulinių karų.

Dr. Dauzvardis priminė, kad Lietuviškojo Enciklopedijoj nurodyta, jog JAV gyvena apie 800.000 lietuvių. Ši skaičių teiktų laikyti gana realiu. Dėl tariamai nedidelio veiktų lietuvių nuosimė Amerikoje, jis pareiškė, kad vargu ar ir N. Lietuvoje buvęs didesnis organizacinė gyvenime aktyviai dalyvausiu tautiečių nuosimtis. Aktyvių lietuvių JAV proporcingai nėra mažiau, konsulo nuomone, nei aktyvių kitų tautų žmonių, o netgi ir čia gimusių lietuvių veiktų, tur būt, yra nemažesnis %, nei iš Lietuvos atkeliavusių. Jau prieš keliasdešimt metų pesimistai teigė, kad po 10 metų lietuviųbei Amerikoje būsiant mirsi, bet praėjo jau kelis kartus po 10 metų, o jų pranašavimai neišpildė.

Dr. Paplėnas pabrėžė, kad parapajinės lietuvių mokyklos atlieka didelį darbą, tačiau jos vis dėlto neišnaudoja visų galimų lietuviųbei ugdyti, o dažniais atvejais jose jaučiamas netgi lietuviškumui nepelanki dvasia.

Sukūreno grindis

Viename laiške iš Kintų miestelio (Klaipėdos krašto) rašoma: „Jūs negalite įsivaizduoti, koks dabar mūsų gyvenimas. Neturime kuro. Sukurenome visus medinius krautuvių įrengimus, įskaitant ir lentynas prekėms sudėti. Pagaliau jos ir nereikalingos, nėra prekių. Žmonės išsiėmė medines grindis ir jas taip pat sunaudojo kurui. Nuosavybės neburturime — viskas valdžios. Mokyklos veikia. Josė mokoma rusiškai ir lietuviškai. Bažnyčia kiaura, daugelyje vietų lyja, vargonai sulaužyti. Bažnytines pamaldas (evangeliškas) laiko laukininkas Miklovačis. Jos vyksta bendruomenės namuose. Retkarčiais atvyksta lietuvis kunigas iš Naumiesčio. Krautuvis galima gauti tik šiek tiek kruopų, rupios druskos, kurią prieš vartojant reikia sumalti, vieną kitą dėžutę degtuko. Žibalo gauname retai. Manufaktūros krautuvis yra šiek tiek medžiagų, tačiau neįstengiamė pirkti — kainos labai aukštos. Tuščius ūkius užima iš Rusijos atvykę maskoliai arba iš D. Lietuvos liutuviai. Aš uždirbu 480 rublių mėnesiui ir už tai galiu nusipirkti 4 svarus sviesto“.

Rinktiniai rašytojai

LTSR valdžia nutarė pagerbti labiausiai užsipelnčius lietuvius rašytojus, tiek mirusius, tiek gyvuosius, išleidžiant po tomelį jų rinktinių raštų. Būsia išleisti šių rašytojų kūrniai: V. Montvilos, Salomėjos Neries, P. Cvirkos, A. Venclavos, T. Tilvyčio, A. Vienuolio, K. Korsako, J. Baltušio, J. Simkaus. Rusų kalba būsia atspausdinti kai kurie Ant. Barausko, J. Zemaitės, S. Neries ir P. Cvirkos raštai.

Suteikta Lietuvos pilietybė

Kovo 28 dieną Lietuvos TSR aukščiausios tarybos pirmininkas Justas Paleckis išleido dekretą, kuriuo LTSR pilietybę suteikiama „visai eilei pilietybės neturinčių asmenų“. Yra žinių, kad šiuo patvarkymu Lietuvos pilietybę suteikta dideliama skaičiui burliokų ir kitokių Lietuvos kolonistų.

Įmūrys paminklinę lentą

Šiuo metu bolševikai, minėdami Lietuvos okupacijos dešimtmečio sukaktį, nutarė visais galimais būdais ją atžymėti. Kaune, Vilniuje, Klaipėdoje ir kituose Lietuvos miestuose būsia surošta visa eilė pramojų. Prie Valstybės teatro rūmų Kaune, kuriuose prieš 10 metų buvo suvaidinta „liaudies seimo“ komedija, būsiant įmūryta paminklinė lenta, pažymint, kad čia „posėdžiavo liaudies seimė“.

Nauji žvėrys atvežti į Lietuvą

Į Lietuvą iš Rusijos gabenami ne tikimai mongolai, rusai ir kitų tautybių žmonės, bet ir įvairūs žvėrys. Jiems čia jau esą įsteigta 13 rezervatų, kuriuose jie esą ypatingai globjami. Didelė tarybinių žvėrų dalis esanti įkurtinta Kertušos parkrante, Sirintų ir Ukmergės apskrityse.

„Už tarybinį mokslą“

Tokiu pavadinimu Kaune neseniai buvo iš-

PAVERGTOJE TĒVYNĖJE

leistas naujas laikraštis, kuris atstovaus Kauno universitetą ir stengsis subolševikinti ju profesorius bei studentus. Laikraščio redaktoriumi paskirta ištikima bolševikė L. Boreikaitė. Bendradarbių tarpe esą Kauno Uto rektorius Prof. Dr. J. Kupčinskas, A. Fezensas, A. Rasteika ir kt.

Maironio vardo muziejus

Bolševikų partija vis dėlto apsisprendė už „klerikalo Maironio“ subolševikinimą. Neseniai buvo išleistas naujas jo raštų tomas, iš kurio pranyko visi „buržuaziniai, kapitalistiniai, klerikaliniai, antisemitiniai“ motyvai. Kovo 26 dieną Kaune buvo atidarytas jo vardo muziejus, kaip antrasis iš tokios rūšies muziejų (pirmasis P. Cvirkos vardo). Atidarymo iškilnėse dalyvavo J. Ziužda, P. Mažylys, K. Grybaskas, K. Korsakas ir visa eilė rusų. Muziejuje be Maironio raštų ir jį liečiančios medžiagos, sukrauti Donelaičio, Strazzo, Vaižanto, Daukanto, Barausko, Kudirkos, Zemaitės, Biluono ir kt. rašytojų rankraščiai bei raštai.

Palanga laukia vasarotojų

Šį pavasarį bolševikai labai intensyviai emė dailinti Palangos kurortą. Įvairiose vietose pastatyta visa eilė bolševikų vadų naujų stovyklų ir pan. stabų. Netrukus būsias atidarytas kinas. Svarinamas vasarvietė, Laukiama atvykstant daug vasarotojų“ iš broliškų respublikų, kurie čia galėsią gyventi nemokamai, nes visas išlaidas padengsią lietuviai — morskoliams beliksią susimokėti už kelį. Kurortą lankys Kauno, Vilniaus, Klaipėdos teatrai.

— Zemės ūkio Ministerijos Rūmai Kaune atiduoti Zemės ūkio Akademijai.

— Vladas Mikėnas, žinomas Lietuvos šachmatininkas, rašto naują šachmatų vadovėlį „Šachmatų Žaidimo Pagrindai“.

— Neseniai bolševikų spauda paminėjo V. Mickevičiaus — Kapsuko 70 metų gimimo sukaktį. Vilniaus Valstybinė Universitete jo garbei buvo surošta paroda.

— „Tiesos“ laikraščio redakcija Vilniuje pasistatė naujus rūmus, kuriuose bolševikų „viešpačiai“ išruošė savo reikalams moderniškas patalpas redakcijai ir sau. Čia telpančios dar ir kelios kitų laikraščių redakcijos.

— Keturi didžiuliai Lietuvos baldų fabriškai pradėję gaminti moderniškus baldus, kurie betgi iš Lietuvos išvežami ir „broliškas respublikas“.

— Kauno priemiestyje Aleksote atidarytas naujas kino teatras, kuris skirtas šios vietovės gyventojų rusinimui.

— Kauno ir Vilniaus Universiteto studentai savo diplominiams darbus temas turi beveik išimtinai imti iš Lietuvos ir Rusijos kolchozų gyvenimo.

— Bolševikinė spauda šlovina poetą Mykolaitį Putiną, kuris vienas iš pirmųjų sukūręs kantatą Tarybų Lietuvos dešimtmečio garbei.

August Gailit

Liepsnojanti širdis

„Na, tai geros dieneles, žinoma“, tarė senute skubėdama ir metėsi kaip vėjo pusitelėjimas laiptais žemyn. Tokia sprausli senute, pajutusi kelį po kulnim, pajėgė taip ugningai tipenti, jog tikrai galėjo padai apsvilti.

Juozas Marva stovėjo nejudėdamas, žvalgėsi, lyg ko ieškodamas aplink, bet nieko nerado, ką nunešti motinai laukuvių. Nusipypsojo, paėmė smuiką ir lipo laiptais žemyn.

Daugel kartų buvo jo vaikščiota tuo keliu Vėjakalinin, dar vaikysčia būnant, kiek kartų skubėjo per lietu, audras ir pusnis pas savo mamą. Drašiai, sučiaptomis lūpomis, nors dažnai artai ašarų ir jėgų netekimo. Nuolat tuščių viedruku šeštadieniais ir Verilaidus, o sekmadieniais atgal, mažuoju nesuliu, prispaustu prie krūtinės. Mama neturėjo ko ypatingo duoti-duonos riektė, viedrukas bulvių grūstinio, skarelėje sauja varškės ir retai, labai retai skėliukė mėsos. Net savo namų neturėjo mama, kur galėtum džingiai įsprūsti, prie karštos krosnies nupurtyti sniegą ir ledus, ir tada, su džiausmo šūkiu lūpose pulsi mielajai mamai ant kaklo.

Motina turėjo tik šiltą širdį ir girgždantį guolį tarnų kambario tamsiausiame kampe, priepirtyje ar vasarą ant klėties. Ar gi ten galėjai eiti, kaip namo, jau atėjant Verilaidams reikdavo lėtinti žingsnis, pusiau vogčiom prašliauzti pro trobėsius, o po to laukti, kol motina pareis iš lauko, tvarto, ar su malkų vežimu iš miško. Dar ir tada nepasikalbėsi, — pasakai tik tyliai labą dienele, nuleid: akis kukliai į žemę ir lieki kur nors užuovėgyje laukti vakaro, kai darbai atlikti, o šeimininkas pirty.

Tada tik mama įvesdavo tarnų kambarin, pasodindavo prie žėruojančios krosnies, pati užstodama jį, lyg slypint nuo šeimosny ir tarnų nuodingų žvilgsnių strėlių. Tik naktį, taip, tada tai tikrai jis pajusdavo ant savo plaukų švelnias rankas ir drąsinantį tylų

balsą. Gi savo motinos pilną balsą jis išgirdavo tik tuomet, kai sekmadieniais jie neidavo miškan, kai motina atsisisėdavo ant kelmo ar akmens ir priglausdavo jį savo glėbin. Tai būdavo palaimos pilnos akimirkos, pilnos švelnumo ir šilumos, net ir dabar, pagatvojus, lyg šilta banga plaukia per kūną. Ne, nelengvas buvo jų gyvenimas, buvo taip prie sienos prispausti, kad kvapo pritrūkdavo.

Reikalai kiek pasitaisė, kai pakrantėj atsirado kapitonas Adomas Skallė, sutvarkė čia uostelį, pastatė žuvų rūkyklas, konservų fabriką. Pakrantėj atgijo gyvybė, ir motina gavo pastovaus darbo tai žuvis rūšiuoti, tai sudyti ar rūkyti, malkas ar konservus krauti, ar kitaip pagelbstint kapitono Skallės ūkyje. Motina net gavo sau atskirą kambarį, nors ir labai mažytį, kaip degtukų dėžutė, bet už tai visai, visai atskira, kur svetimi nevaikščioto, skerečiudamiš ir šaukdami. Tai buvo savi namai, pirmą kartą gyvenime šilti namai ir čia galėjai veikti ką nori ir į tave niekas paniekinančiai nespoksojo. Dabar jau vis dažniau jis ir savo viedruky raskdavo tai rūkyto ungurio, sudytos lašišos ar riebios plekšnės, nekaltant jau apie strimeles ir silkes. Ir mama buvo drąsnė, jos balsas skambėjo visa pakrante, kai ji skubėjo namo žuvų našta nešina.

Kartais Juozas neiškėsdavo neprislinkęs prie senųjų Roniverų trobų ir pro tvorą stėbdavo tą aukštą, stambų vyrą, kurį žmonės laikė jo tėvu. Išspraudęs akis tvoron, plankančia širdim sekdamo, kaip jis savo dienos darbuose paskendęs vaikščiojo iš trobos ir klėties į tvartą, kaip duryš linksmam trankydavo, o nuo jo žingsnių drėbėjo žemė. Bėrukas žinojo, kad šis vyras reikėjo neapkęsti ir jo reikėjo gėdytis, o vis tik, kaž kaip šventa laimė apimdavo jo artuma, sekant ju judesi, klausantis jo gily, kaip iš statinės dugno, dunksantį balsą. Kad taip nors kartą eiti šalia jo kiemu! Jausti jo galybę ir jėgą!

Vieną sekmadienio rytą motina jį nutvėrė prie Roniverų tvoros.

„Ką čia veiki?“ klausė piktai.

„Tarp sau tik“, numurmėjo Juozas.

„Ak, tik taip sau, įkaito motina“. Akys tarptvory, uodega vizgena kaip šuniuko! Ar kąsni lauki, ar paglostymo? Ne, vaikel, tu man visai nekais nuėjai ir mėtaisė be darbo kur nereikia. Net tėvo kapas kada belankytas?“

Ir tikrai, tai sekmadienį dviese nuėjo į kapines, rimtai ir susikaupe. Motina prisėknė vieškėlio grovy Sudulkėjusiu gėly, nors jau turėjo visą glėbį, bet vis negana. Laktė po lauką, ieškojo vėl griovų, priskainiojo neužmirštuolių, kačiukių ir žibuoklių. Atėjus į kapines, viską subėrė ant vieno kapo.

„Melskis!“ — Įsakančiai tarė sūniui.

Bėrukas puolė ant kelį prie užžėlusio ir visų užmiršto kapo ir pradėjo kaž ką murmeti. Gi Anu pati sėdėjo ramiai, nugarą atsukusi į kapą ir stebėjo žydrą dangų, vietomis supamą dūmų ir gelsvų dulkių miglos. Staiga ji žvilgtelėjo per petį į sūnų — kad tave galai! — savo staigume ji vėl apsiropo ir pabėrė gėles ant svetimo kapo! Ir kaip čia jai vis taip nesisekdavo? Vis jai išeina iš atminties parapijos ubago Miko Peebuso kapas, vis jį turi apsiropkti. Baimindamosi, kad ir Juozas galėtų tą jos melą pastebėti, staiga taria piktai:

„Neišlaškink gi paskutinio ašaros likučio žemėn — na jau, gana!“ Ir lyg pabrėždamas: — „Tėvas jau senai miręs, kiek ilgai pajėgsi verkti ir melstis, gyvenimas taip gi reikalauja savo!“

Motina buvo religinga, teisinga ir tyra. Komediija su tuo tėvu jai teikė kančią. Gal todėl, išėjus iš kapinių į vieškėlį, staiga pratarė: —

„Na, vaikūškūti, žūrėk, ar pagausi?“

Ir motina, tas iškamuotas darbo gyvūnas, staiga metėsi lengvom kojom pirmyn, plačiam sijoniui sukeltiant dulkių debesis. Kaip Juozas besistengė, mamos pagauti nepajėgė — ji vis buvo nepasiekiami, kaip paukštis. „Dar turi augti, tiestiis, vyruk. Ramino.“ Kai būsį didesnis, gal ir pasieksi mano sijoną

uodegą. Ak tu, mažas burbuliuk, eikš, paimsiu tave glėbin. Esi dar toks menkutis ir silpnutis, dar paukščio kauliukai, o mėsos ant jų nei kiek“.

O motinos glėbys visad buvo toks šiltas ir švelnus, kad galvą padėjęs jautiesi, lyg snaustum blezdinęs lizde.

Kartą jis gavo ragauti ir kitos laimės-pajusti Taaveto Rabaraudos ranką. Tai buvo vėlyvo rudens dieną, kai šeimininkas vežė iš pakrantės jūrų žoles namo, o Juozas, gavęs iš kaimynų berniuko pačiūzas, pagamintas iš medžio ir dalgio ašmens, čiuožinėjo trapiu pakrantės ledu. Visas jo dėmesys buvo nukreiptas į triušantį šeimininką, kaip išbadę jis nenuleido akių nuo to jėgų kupino vyro, metančio vežiman dideles jūrų žoles kauges, kaip lengvą sieną. Vaikiūkštis įlūžo vandenin. Rabaraudas išgirdo klyksmą, nesukubant priartėjo, sugriebė už apikaklės ir išmetė kaip šlapiją kačiukui ant ledo.

„Tai niekadėjas“, — pyko jis, — „pats dar nieko neišmano, o geležis jau po kojom. Kurio niekadėjo sūnus būs?“

„Anu Marvos“, — atsakė Juozas, dantims klabenant.

„Na, žinoma, aš ir galvojau“, — niurgė Rabaraudas. — „Tokiam bužungalviui, nei elgsenos, nei išvaidos. Toks kreivuoškis, klebuoklis ir drebuoklis! Ko lankstais rieston uodegon? Va, Dievo Sūnus vaikščiojo vandens paviršium, ir pėdos nesušlapo. Taip elgiasi kiekvienas su protu vyras, ar didelis, ar nuo motinos glėbio nušokęs kniaukyls. O kai mergos vaikas pradeda ką nuo savo rankos, nieko neišina, tik mėšlas ir pelenai. Ir ledas tavęs nelaiiko!“

Nužygiavo vėl prie arkljo, dar ilgai purkštaudamas ir pykdamas. O Juozas nukulniavo namo ir, džiovindamas sušalusius rūbelius prie krosnies, glostė savo švarko apikaklę, palieštą piktyje įstrigusio tėvo. Atėjo vėl vasara, jūra rami, saulė žerinti. Juozas jau buvo puogėjęs — jis vaikštinejo pakrante ir tarp uolų pamatė mergaitę, mažytę ir baltą, raudonu kaspinu aukšines garbanose; atrodė tarsi pražudusi aguona. Ji sėdėjo smėlyje ir mėtė skiedras į vandenį.

„Šis garlaisvis plauks į Rio de Janeiro“ —

džiūgavo ji, — šitas veš celulozė, o atveš kviečių ir kavos. Šis šoneris būriuos silkių žvejoti ir Lofotų salas, jo kroviny druska ir statinės. Šis buriaivis skubės su popiermalkėm į Hullį, o parveš anglių ir odų. O šis“, — ji paėmė didelę skiedrą, — „yra didysis keleivinis laivas „Ben Newsis“, vykstantis su turistais į Bombėjų“.

Tiesiog nuostabu klausantis, kai mažoji mergaitė, tiksliai tardama, pažino tiek svetimų miestų ir uostų. Ji buvo iškilmingai nusteikusi ir oficiali, kaip kapitonas komandos tilte, veidas rimties ir rūtystės pilnas. Bet vanduo pradėjo kaž ko nerimti, tarp akmenų susiūbavo maža bangėlė, nežinia iš kur ir kodėl, ir įtraukė skiedrą po vandeniu. Vauktis paško, išbalo iš išgąščio ir baimės.

„S O S, S O S, S O S!“

„S O S, S O S, S O S!“ — šaukė iš visų jėgų. „Keleivinis milžinas „Ben Newsis“ nuskendo!“ Jos akys pasruvo ašarom, pradėjusiom riedėti kaip nuo stogo krašto.

„Aš girdžiu S O S“, — pratarė Juozas. „Kurioje horizontalėje randasi „Ben Newsis“? Garliaiviai, burlaiviai ir promai skuba pagalbon. Kiekvienu momentu pribus. Laikyti, nuleisti valtis vandenin, pagalba artii!“

„Ten, ten!“ — šaukė išsigandusi mergaitė.

Juozas ištraukė skiedrą, padėjo vėl į ramesnį vandenį ir tarė: —

„Okeano milžinas „Ben Newsis“ išgelbėtas — jis tęsia kelionę į Bombėjų!“

„Otu puiku, malonu, gražu!“ Džiūgavo mergaitė. — „Laivas tęsia kelionę — nei vienas keleivis nenuketėjo, nei komandos narys. Good by, ponas kapitone, laimingos, kelionės, sveikink mano Manillą Bombėjų, o Klarisai ugningą bučkį!“

„Reederio įsakymas bus įvykdytas!“ — šūktelėjo Juozas, pridėjęs ranką prie kepurės. Mažoji mergaitė emė suktis, kaip vilkiukas, kupina džiausmo ir laimės. Bet staiga vėl surimėjo.

O gi apdrauda? Okeano laivas gi buvo apdraustas, negi už avariją neatlygins? Garliaiviai, burlaiviai ir promai skubėjo iš toli pagalbon, išgelbėjo laivą — visa tai gi jiems kainuoja? Mergaitė paėmė Juozą už rankos ir nusitempia pas kapitoną Skallę. Jis tikrai žinos, jo laivai apdrausts.

Mūsų užsienio reikalai

Viename Buenos Aires lietuviškame laikraštyje skaitėme pasikalbėjimą su Vykdomosios Tarybos užsienių reikalų tarnybos valdytoju prof. J. Brazaičiu. Kaip iš antraštės matyti, profesorius pasisakė „aktualiisiais klausimais“, o jo mintis užrašė Eltos bendradarbis. Elta Lietuvos valstybės nepriklausomybės laikais buvo valstybinė telegramų agentūra, tad ir šių dienų Elta tenka laikyti bent jau oficiozine institucija. Tokiu būdu Eltos paskelbtą pasikalbėjimą turime traktuoti kaip autentišką pareiškimą.

Savo pasikalbėjime užsienių reikalų tarnybos valdytojas gana plačiai išdėstė savo pažiūras tokiems klausimais: 1. Kokioms prielaidoms yra pagrįsta kova dėl Lietuvos išlaisvinimo ir kaip reikia vertinti tarptautinę šio meto padėtį? 2. Jei Vakarai tebėra laukimo ženkle, tai kokiam ženkle yra Rytai? 3. O Vakarų laikymasis Baltijos valstybių atžvilgiu pagerėjęs, pablogėjęs ar nepakitęs? 4. Ar šis Baltijos kraštų ir konkrečiai Lietuvos integravimas į Vakarų lig šiol yra kliūčių ir sunkumų? 5. Ar ir kokio poveikio Lietuvos išlaisvinimo darbai turi intensyviai vykdomas tremtinių perkėlimas iš Europos į užjūrius? 6. Koki Lietuvos ir lietuvių tautos atžvilgiu pagrindiniai konkretūs artimiausio meto uždaviniai? 7. Kaip geriausiai būtų iš šių uždavinių vykdoma gali išjungti pasaulio lietuvis?

Mes tyčia pakartojome visus p. valdytojo palieštus klausimus, kad Europoje gyvenąs skaitytojas, gal neturėjęs progos pamatyti užsienio pasikalbėjimo, išsitikintų, jog tikrai užsimita atsakyti į aktualiuosius klausimus.

Tačiau aukštų pareigūnų pasikalbėjimai ne visuomet tiek yra įdomūs tuo, kas juose pasakyta, kiek labiau tuo, kas nutylėta. Besiekdami mūsų tremties politinį gy-

venimą, mes jau anksčiau negalėdavome išspręsti galvosūkių, jog turime du užsienio politikos vadovus. Mūsų diplomatinio šefas jau nuo pat Lietuvos katastrofos pradžios reziduoja Romoje, o Vykdomosios Tarybos sudėtinį irgi įeina užsienių reikalų tarnybos valdytojas. Atseit, turime du užsienių reikalų ministerius. Kol Lietuva buvo laisva, užteko vieno užsienių reikalų ministerio; kai netekome savos valstybės, laikome du užsienių reikalų ministerius...

Ne mažiau būdingas yra kitas reiškinys, sekąs iš mūsų nagrinėjamo pasikalbėjimo su prof. Brazaičiu. P. valdytojas suminėjo paskutiniųjų laikų laimėjimus Lietuvos byloje, sustodamas net ties tokiais savaimis simpatingais, bet toli gražai nelemiamais reikšmės įvykiais, kaip kelių asmenų dalyvavimas viename ar kitame tarptautiniame suvažiavime. Tačiau buvo praista tydomis, kad Lietuvos diplomatiniai atstovai visoje eilėje valstybių (jų tarpe Amerikos Jungtinėse Valstybėse ir Vatikane) vis dar yra pripažįstami pilnateisiais pasuntiniais. Iš p. valdytojo pasikalbėjimo nieko nesužinojome apie jo kontaktus su Lietuvos diplomatiniais atstovais ir su mūsų Diplomatinio Korpuso šefu.

Iš p. valdytojo pasikalbėjimo, o tuo labiau iš nutylėjimų nenoromis prašosi išvada, kad mūsų „veiksmuose“ ne viskas eina sklandžiai. Bloga, kai diplomatai vienas kitam šiurkščiais žodžiais priekaištauja. Bet dar blogiau, kai diplomatai vienas kito „nemato“.

P. valdytojas savo pasikalbėjimą baigė nurodymais, kaip eilinis pasaulio lietuvis galėtų išsijungti į konkretinius artimiausio meto Lietuvos išlaisvinimo uždavinius. Bet eilinis pasaulio lietuvis norėtų paklausti: Ar nėra nereikalingo, o gal ir žalingo lygiagretiškumo,

bevykdant Lietuvos išlaisvinimo uždavinius?

VIATOR
LIETUVIS: Tenka pastebėti, kad tas užsienio reikalų tarnybos valdytojo pasikalbėjimas pasirodė tik kai kuriuose laikraščiuose. Reiškia, kad jis arba nebuvo visiems išsiuntinėtąs (LIETUVIS tikrai jo negavo), arba nebuvo rasta reikalo jį paskelbti. Tai, žinoma, ELTOS orumo nepakelia. O gal tai aiškintina tuo, kad pasikalbėjimo metu užsienio reikalų tarnybos valdytojas praktiškai ėjo ir informacijos tarnybos valdytojo pareigas, atseit, padarė pasikalbėjimą pats su savim? Ar ne paprasčiau būtų, norint pareikšti savo nuomonę, parašyti tiesiog straipsnį ir sau arsimus laikraščius arba, jei jau būtina norima laikytis pasikalbėjimo formos, savo mintis paskleisti per ELI (vienos pakraipos Europos Lietuvių Informaciją)? ELTOS vardą nederėtų naudoti vien tik savo reklamai arba nesutarimų paryškiniui.

Ta proga reikia pabrėžti, jog jau atrodė, kad pakilusios emigracinės bangos nuskalaus tą autorius minimą „nereikalingą, o gal ir žalingą lygiagretiškumą“. Deja, tos viltys bent iki šiol nepasiteisino.

Motinos diena Paryžiuje

L. S. Dr-ja suruošė Motinos Dieną 1950. V. 7d., kurioje dalyvavo beveik visi Paryžiaus kolonijos lietuviai. Į šventę atsilankė Dr. Bačkis, kuris BALFo vardu jauniesiems motinai įteikė piniginę dovaną; L. S. Dr-ja prisidėjo materialiai paremdama.

L. S. Dr-jos Valdyba į Motinos šventės pradžiamą pūktė p. p. M. Galdikiene, S. Girdžiene, O. Skirkiene ir G. Statkiene.

Ši šventė buvo sujungta su Vysk. Valančiaus 75-ųjų metų mirties sukaktuvių minėjimu. Paskaitą apie Valančių, kaip mūsų vargo mokyklos apaštala, skaitė O. Bačkienė, paliesdama Valančių kaip anų laikų pedagoga ir spaudos draudimo gadybės atstovą.

Meninėje programoje visus jaudino mūsų mažųjų sveikinimai — deklamacijos mamytėms, p. Kazakevičiaus deklamacija Lietuvoje likusiai motinai. Gražiai padainavo solo ir dueta p. Girdžiene, p-lė A. Slepetytė ir p. Deltuva, akompaniuojant p. Užpolevičiumi.

Šventė baigta Pabaltijos Moterų Tarybos Lietuvos Atstovybės atsišaukimu į pasaulio lietuves, kuris palydėtas Tautos Himnu.

* L. S. Dr-jos iniciatyva yra ruošiamą 1950 m. gegužės 21 d. Baltų arbatėlė su folklorine programa. Pobūvio tikslas, kad brolišku tautų žmonėms daugiau susitartų ir svečiai svetimšaliai susipažintų su Pabaltijo tautų liaudies menu.

* L. S. Dr-ja organizuoja darbininkams ir studentams bendras atostogas, Breville — les — Monts apylinkėje (Calvados), netoli jūros. Prancūzijoje sunkios pragyvenimo sąlygos ir materialiai sunkumai neleidžia žmonėms net gauriamas atostogas praleisti gamtoje, atgaivinti fabrikų darbo nualintas fizines jėgas.

Tad, L. S. Dr-ja bando kolektyviniu būdu šį klausimą spręsti. Tam reikalui išrinkta specialī komisija iš p. Spiridavičienės, Gravelio ir Pukterio.

PRANEŠIMAI

LIETUVIAMS ŪKININKAMS

BALF iš NCWC dar gavo 60 garantijų lietuviams ūkininkams su šeimomis vykinti į JAV.

Ūkininkai, norį šiomis garantijomis pasinaudoti, tesikreipia į NCWC, paskirti nevardines garantijas ūkio darbams į Ameriką. Jei vietos NCWC pareikštų, kad tokių garantijų neturi, tuomet nurodykite, kad su BALF-u susitarta ir kad garantijų pareikalautų iš Frankfurto NCWC Centro.

Apie įsiregistravimą prašome greit informuoti BALF Europoj, München 27, Rauchstr. 20. **BALF Europoj**

LIETUVIAMS KARO INVALIDAMS

LONDONAS, Ont. Canada. Šiame mieste, apie 100.000 gyventojų, gyvena keletas seniai atvykusių ir apie 120 naujai imigravusių lietuvių iš DP stovyklų Europoje. Viename savo susirinkime bendruomenės pirmininkui p. Potaisiui pasiūlius, vietos lietuvių suaukojo keliasdešimt dolerių aukų, už kuriuos numatyta pasiūsti maisto siuntiniai lietuviams karo invalidams, negalintiems emigruoti ir negaunantiems pašalpos ir siuntinių. Daroma žygių surinkti aukų ir lietuviams džiovininkams siuntinių pasiūsti. Tautiečiai, kurie yra labiausiai pašalpos reikalingi, prašomi kreiptis į Londono lietuvių bendruomenės Valdybą. Žinias prašome patvirtinti pas vietos kleboną ar lietuvių komitete. Pareiškimai siunčiami.

Alf. Kulvinskas

368 Horton St. London, Ont. Canada

LIET. EVANGELIKAMS!

Jau pasirodė rotatorium spausdintas primasis krikščioniškos (protestantiškos) minties „Mūsų Pasaulio“ numeris. Dėl savo temų naujumo ir aktualumo jis yra įdomus ir

Ambergo komitetas ir sanatorijos lietuvių.

Ambergo komitetas ir sanatorijos lietuvių.

Lietuvius

Nr. 20 (65)

1950. V. 17.

Minėkime lietuvių genocido dieną

1941 metų birželio 14-oji diena amžiams įėjo į Lietuvos Tautos kančių ir aukų istoriją. Masiniais areštais ir deportacijomis ir sovietinės vergų darbo, bado ir mirties stovyklas Sovietų Sąjunga tada pradėjo visuotinį mūsų tautos naikinimą. Tuo vienu sykiu buvo deportuota mirčiai apie 40.000 lietuvių. Bet tai buvo pirmoji Sovietų Sąjungos pavergtos Lietuvos kruvinųjų Kalvarijų stotis. Birželio 14-oji mūsų tėvynėje kartojasi kiekvieną dieną! Sovietų Sąjungos genocidinis režimas Lietuvoje jau yra sunaikinęs daugiau kaip ketvirtąją dalį visos mūsų tautos. Kas ketvirtas lietuvis yra nužudytas, nukankintas arba pasmerktas mirti. Esantieji krašte kiekvieną baimės ir nerimo dieną laukia, kada nepasotinamas NKVD molochas pareikalaus ir jų laisvės ir gyvybės aukos.

Chartos ir deklaracijos, sutartys ir tarptautiniai Sovietų Sąjungos įsipareigojimai jų neapsaugoja ir neapgina. Diena dienon, metai iš metų milijonai ir dešimtys milijonų sovietinės diktatūros kankinių šaukiasi teisingumo ir išvadavimo. Bet laisvasis pasaulis tikrai yra savotiškas. Jis jaudinasi dėl nelaimės ištikto gyvulio, bet yra kurčias ir nejaurus milijonams žudomų nekaltų žmonių, milijonams kankinamų kūdikių ir senelių, milijonams našlaičių ir suardytų šeimų, milijonų kapams Kom, Kolymos, Altajaus ir kitose Sibiro ir archtikos srityse.

Laisvojo Pasaulio Lietuviai, birželio 14-oji mus įpareigoja ne tik prisiminti Sovietų Sąjungos vykdomo genocido aukas: nukankintus ar tebekankinamus mūsų artimuosius — mūsų motinas, žmonas, vyrus, vaikus, mūsų brolius, mūsų gimines, draugus ir pažįstamus. Birželio 14-oji mus įpareigoja priminti tą mūsų tautos ir kitų Sovietų Sąjungos naikinamų tautų šurpią tragediją visam laisvajam pasauliui. Birželio 14-oji įpareigoja laisvojo pasaulio lietuvius taip šūktelti, kad kurtieji išgirstų ir aklieji paragėtų, koks bausis žmogaus ir tautų naikinimo nusikaltimas vykdomas anapus „geležinės uždangos. Birželio 14-oji ypačiai įpareigoja tuos laisvojo pasaulio lietuvius, kurie patys yra buvę anų siaubo dienų liūdytojai, kad jie tą siaubą liūdytų laisvojo pasaulio sąžinei, ir drąsintų laisvojo pasaulio valią ryžtis žmogaus ir tautų naikinimą Sovietų Sąjungoj sustabdyti.

Birželio 14-oji yra lietuvių susikaupimo ir gedulo diena. Lietuvos vėliava tepakils iki pusės stiebo ir kiekvieno lietuvių nešiojamą Vyties ar tautinių spalvų ženklą pridengs gedulo šydas. Gedulo ženklan tą dieną lietuvis neorganizuos ir nelankys pramogų.

Birželio 14-oji yra protesto diena. Protesto prieš Sovietų Sąjungos vykdomą žmogaus ir tautų naikinimą. Protesto ženklan tą dieną lietuvis badaus, reikšdamas savo solidarumą genocido aukoms.

Birželio 14-oji yra kovos diena. Priešgenocidinės kovos diena. Kovos dėl žmogaus ir tautų teisės gyventi diena. Kad ta kova su Sovietų Sąjungos vykdomu lietuvių naikinimu būtų galima vesti be atvangos ir vis platesniu mastu, birželio 14-oji įpareigoja lietuvių į tą kovą aktyviai išsijungti ir bent dalį savo tos dienos uždario skirti Tautos Fondui.

Laisvojo Pasaulio Lietuviai, birželio 14-oji yra mūsų tautos skausmo diena.

Tegu šis skausmas sustiprina mūsų pastangas Tėvynę išlaisvinti ir tautai išlaikyti gyvai.

Tegu šis skausmas visus laisvojo pasaulio lietuvius suriša su Tėvynėje kovojančiais ar genocidiniame ištremime kankinamais ir nukankintaisiais mūsų broliais į vieną gyvą ir nesunaikinamą Lietuvos Tautos Bendruomenę.

VYRIAUSIASIS LIETUVOS IŠLAISVINIMO KOMITETAS

Vokietija, 1950 m. gegužės 10 d.

Komunistai tremtinius vadina kryžiuokais

Esame eilę kartų minėję Amerikos lietuvių piketavimus komunistinių parengimų. Prie tokių piketavimų daugiausia prisideda nuvykusieji tremtiniai. Jie, protesto ženklai, varo atkaklią akciją prieš lietuvių komunistų rengiamus mitingus bei kitokio pobūdžio parengimus. Iš amerikiečių lietuvių spaudos matyti, jog ne taip senas laikas, kada dabartiniai vadinamieji bimbinkai daug kur ardė lietuviškųjų organizacijų parengimus ir tuo labai didžiavosi. Gi kai dabar jie piketuojami, tuo labai

piktinasi. Tremtiniai, piketuodami bimbinkų parengimus, nepraleidžia progos jiems pasiūlyti vyksti pasišlyditi Stalino saulėje. Tas, žinoma, komunistams labai nepatinka. Šiuo metu Amerikos lietuvių komunistų laikraščiai, ypač dienraštis „Laisvė“ ir „Vilnis“ komunistišku įžuliumu puola tremtinius, juos vadindami hitlerininkais ir kryžiuokais. Randasi ir tokių, kurie aukoja pinigų „apsigynimui nuo kryžiuokų“.

Šia pačia proga tenka pažymėti, jog JAV lenkų kilmės gyventojų yra žymiai didesnis skaičius, negu lietuvių. Tačiau lenkų komunistai vos išlaiko vieną savaitraštuką, kai tuo tarpu lietuvių komunistai leidžia du dienraščius. Juos, reikia manyti, gerai remia maskviškė kompartija.

SVEICIAI IS AMERIKOS

Praėjusį savaitę Memmingeno stovykloje lankėsi keturi lietuvių kunigai (Juškaitis, Valantiejus, Raila ir tėvas Vaškys) amerikiečiai. Svečiai stovykloje lankėsi kaip tik tuo metu, kada lietuvių tremtinių grupė išvyko Augsburgio emigracinės stovyklon. Atvykusieji padarė eilę nuotraukų, vaizduojančių išemigruojančių atsiveikinimą su stovykloje pasiliekančiais. Amerikos lietuvių dvasiškaiai čia apsilankė vykdam iš Romos, kur jie lankėsi Šventųjų Metų proga. Be to, buvo nuvykę Jeruzalėn, lankėsi Austrijoje, Sveicarijoje, pakeliui susipažindami su tremtinių gyvenimo sąlygomis. Amerikiečių zonoje taip pat numatė aplankyti eilę stovyklų.

UKRAINIEČIŲ ANTIBOLŠEVIKINIS MITINGAS ANGLIJOJE

Balandžio 22 d. Anglijoje, Bostono mieste, ukrainiečiai buvo suruošė didžiulį antibolševikinį mitingą, kuris buvo pradėtas ukrainiečių arkivyskupo atlaikytomis pamaldomis. Mitingo metu atitinkamas kalbas pasakė ukrainiečių arkivyskupas, ukrainiečių antibolševikinio komiteto pirmininkas, darbo ministerijos atstovas ir eilė kitų kabinėtojų. Kabinėtojai savo kalbose palietė ne tik Ukrainos, bet ir kitų bolševikų pavergtų tautų klausimą. Mitinge dalyvavo apie 3000 ukrainiečių ir per 1000 kitų tautybių atstovų: lietuvių, lenkų, vengrų ir kt.

VOKIEČIAI APIE TREMTINIUS

Münchenė išėinas informacinis dienraštis DIE ABENDZEITUNG praėjusio šeštadienio laidoje įdėjo platų reportažą apie Mittenvaldo stovykloje gyvenančius tremtinius. Aprašymas pailiustruotas nuotraukomis iš tremtinių buities ir parašytas šil-tai, parodydam tremtinių išgyvenamos tragedijos supratimą. Toki objektyvūs apie tremtinius atsiliepiami vokiečių spaudoje ir pačių vokiečių parašyti yra gana reti.

Atviras žodis

BADO STREIKAS IR VALDZIA

Skaitytojas S. V. iš Heilbrono IRO ligoninės džiaugiasi LIETUVIO 18 Nr. straipsniu „Veiksmų intervencijos nesulaukus“:

„Šio str. autoriui ponui AB tenka išreikšti didelę pagarbą, nes jis parodė, kad dar yra lietuvių, kurie rūpinasi ligoniais ir jų reikalais kelia spaudoje. Veiksniai (PLB ir LRK — red.) mumis rūpinasi tada, kada tai jiems reikalinga... Kai pereinu metų pabaigoje Heilbrono ligoniams privačia iniciatyva buvo suaukota kiek pinigų ir pasižadėta juos toliau remti, LRK pirmininkas dr. D. Jasaitis savo raštu Nr. 1033/1949 m. išpėjo: „lietuvių tremtinių, esančių Vokietijoje, šalpa yra sukoncentruota L. R. Kr. organizacijoje ir per ją vykdoma. Jei kiekviena sanatorija, kiekviena DP stovykla bandys tvarkyti šalpos reikalą savistoviai, tai iš to kils netvarka. Jei Heilbrono sanatorija neras reikalinga laikytis esamos tvarkos — tai LRK negalės ją turėti šelpiamųjų sąrašė... Kitas „veiksnys“ PLB š. m. sausio 19 d. atsiuntė revizorių... patikrinti vietos komiteto... vykdomą globą, jų bendruomenišką rūpinimą bei materialinių to komiteto resursų (kasos ir atskaitomybės) stovi... O kai sanatorijoje dėl nepakenčiamų sąlygų prieita net prie bado streiko, niekas nesirūpino. PLB centro valdybą buvo pranešta net telegrama, bet iki šiai dienai atsakymo negauta...“

Sudarytos garantijos tebegalioja

Prieš kiek laiko buvo pasklidę gandų, jog Amerikon nuvykusių tremtinių sudarytos garantijos nebegaliosiančios, nes tokias garantijas tegali sudaryti tik JAV piliečiai. BALFo pirm. kan. Končius praneša, jog iki šiol garantijų sudarymo atžvilgiu neįvykę jokių pakeitimų. Jas gali sudaryti ir naujai nuvykusieji. Tik naujame tremtiniams išleisti įstatyme, kuris dar nėra galutinai priimtas, esą reikalujama, kad sutartis tesudarytų tik JAV piliečiai. Tačiau kol galioja senasis bilius, tol turi galios ir tremtinių sudarytos sutartys.